

ปัญหาการแปลที่เกิดจากหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาไทย

Problems in Translating Thai Serial Verb Constructions

ปริมา มัลลิกะมาส*
Prima Mallikamas

บทคัดย่อ

บทความนี้กล่าวถึงปัญหาหลักข้อหนึ่งในการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษที่เกิดจากหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาไทย ซึ่งไม่ปรากฏว่ามีหน่วยสร้างแบบนี้ในภาษาอังกฤษ แม้หน่วยสร้างกริยาเรียงภาษาไทยจะแสดงลักษณะของเหตุการณ์ได้หลากหลาย หน่วยสร้างกริยาเรียงที่แสดงเหตุการณ์บางลักษณะเท่านั้นที่ดูจะเป็นปัญหาในการแปลสำหรับผู้เรียน คือหน่วยสร้างกริยาเรียงแสดงเหตุการณ์ต่อเนื่องกันโดยไม่มีช่วงห่างที่สังเกตได้และหน่วยสร้างกริยาเรียงแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมกัน การสื่อความหมายของหน่วยสร้างกริยาเรียงได้อย่างเหมาะสมในภาษาอังกฤษทำได้โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการแปลแบบตีความ (Interpretive Theory) และใช้หลักการของแนวคิดเกี่ยวกับการคิดเพื่อที่จะพูด (Thinking for Speaking)

คำสำคัญ 1. ปัญหาการแปล 2. การแปลไทย-อังกฤษ 3. หน่วยสร้างกริยาเรียง
4. การแปลแบบตีความ 5. แนวคิดเกี่ยวกับการคิด

* รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Abstract

This article discusses one major problem in Thai to English translation. The problem is caused by serial verb constructions which do not exist in the English language. Although serial verb constructions in Thai are used to express various kinds of actions, only some are relatively difficult for Thai students to translate. They are serializations that show sequential actions and simultaneous actions. To convey the meanings of Thai serial verb constructions appropriately in English, students should apply the Interpretive Theory and the principles of Thinking for Speaking.

Keywords 1. problems in translation 2. Thai-English translation
3. serial verb constructions 4. Interpretive Theory
5. Thinking for Speaking

บทนำ

หน่วยสร้างกริยาเรียง (serial verb construction) จัดเป็นโครงสร้างทางภาษาแบบหนึ่งที่โดดเด่นในภาษาไทย กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา (2553, น.6) ให้คำจำกัดความหน่วยสร้างกริยาเรียงว่า “ประกอบด้วยคำกริยาจำนวนตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปเรียงกันโดยไม่มีคำเชื่อมใดๆ ปรากฏคั่นระหว่างคำกริยาที่อยู่เรียงกันในหน่วยสร้างกริยานั้น และอาจมีคำนามซึ่งทำหน้าที่กรรมปรากฏอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้” เช่น *เขาเดินออกไปแล้ว แม่ทอดปลากิน* เนื่องจากภาษาไทยเป็นภาษาที่มีกลไกทางไวยากรณ์แบบมีการเรียงตัวของคำกริยา (verb serialization) ส่วนภาษาอังกฤษ แม้จะพบว่ามีคำกริยาที่ปรากฏเรียงต่อกันได้ แต่ลักษณะเช่นนี้ไม่จัดว่าเป็นโครงสร้างกริยาเรียงเหมือนอย่างในภาษาไทย แต่อาจจัดเป็นโครงสร้างขยาย (structure of modification) หรือโครงสร้างเติมเต็ม (structure of complementation) ก็ได้ ขึ้นอยู่กับว่ากริยาตัวแรกเป็นกริยาที่ต้องการกรรมหรือไม่ต้องการกรรม ความแตกต่างที่เห็นได้ชัดคือเมื่อคำกริยาปรากฏเรียงกันในภาษาอังกฤษ คือ กริยาตัวแรกจะเป็นกริยาแท้ที่มีการเปลี่ยนรูป (finite verb) ซึ่งแสดงด้วยตัวหนา ในขณะที่กริยาตัวหลังจะเป็นกริยาไม่แท้ที่ไม่มีการเปลี่ยนรูป (non-finite verb) ซึ่งแสดงด้วยตัวเอน เช่น “You **should go** see him right away.” “I **saw** him *walking* down the road.” เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ การแปลเพื่อรักษาคุณสมบัติทั้งทางอรรถศาสตร์และวากยสัมพันธ์ (semantic and syntactic equivalence) ของหน่วยสร้างกริยาเรียงจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษจึงอาจทำได้ยากเพราะความแตกต่างของทั้งสองภาษาในส่วนนี้

ประเภทและลักษณะของเหตุการณ์ที่แสดงโดยหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาไทย

ในการที่จะแปลความหมายที่สื่อในหน่วยสร้างกริยาเรียงภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องเหมาะสมนั้น ควรเริ่มต้นที่การรู้จักกริยาเรียงประเภทต่างๆ อิวาซากิและอิงคาภิรมย์ (Iwasaki & Ingkaphirom, 2005) แบ่งหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาไทยออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. แบบซ้อนความ (subordination) ซึ่งประกอบด้วยกริยาหลักและกริยารอง เช่น *เขาอยาก(จะ)เจาะหู* “อยาก” เป็นกริยาหลัก “เจาะ” เป็นกริยารอง โดยอาจมี “จะ” ปรากฏระหว่างกริยาหลักและกริยารองหรือไม่ก็ได้

2. แบบรวมความ (coordination) ซึ่งแบ่งย่อยเป็น

2.1 กริยาเรียงแสดงลำดับเหตุการณ์และบอกวัตถุประสงค์ (sequential and purposive serialization) เช่น *กินน้ำเสร็จ และ คนวิ่งมาดูกันใหญ่*

2.2 กริยาเรียงแสดงการเคลื่อนที่ (motion serialization) เช่น *เดินข้ามถนนเข้าซอยกลับบ้าน*

2.3 กริยาเรียงแสดงเหตุการณ์ที่เกิดพร้อมกัน (simultaneous serialization) เช่น *แม่ตะโกนตอบน้อง*

3. แบบผสม (hybrid) หน่วยสร้างกริยาเรียงแบบผสมจะต่างจากสองแบบแรกในประเด็นที่คำกริยาในหน่วยสร้างกริยาเรียงสองแบบแรกมีประธานร่วมกัน แต่คำกริยาในหน่วยสร้างกริยาเรียงแบบผสมมีประธานคนละตัว หน่วยสร้างกริยาเรียงแบบนี้แบ่งย่อยเป็น

3.1 กริยาเรียงแสดงเหตุการณ์ ก่อเหตุ (causative serialization) เช่น *สมชายสั่งลูกให้ไปเรียกหมอ*

3.2 กริยาเรียงแสดงเหตุการณ์ก่อนผล (resultative serialization)
เช่น *น้องกินข้าวอิ่มแล้ว นักโทษเผาเรือนจำใหม่*

นอกจากประเภทของหน่วยสร้างกริยาเรียงแล้ว สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือต้องเข้าใจลักษณะของเหตุการณ์ที่แสดงโดยหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาไทย จากงานวิจัยของกึ่งกาญจน์ เทพกาญจนา (2553) ซึ่งอ้างอิงประเภทของเหตุการณ์แบบต่างๆ ที่เสนอโดยพอลลี (Pawley 1987: 335-336) พบว่าหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาไทยแสดงเหตุการณ์ซับซ้อน คำกริยาแต่ละคำในหน่วยสร้างสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น คือ คำกริยามีประธานร่วมกัน หรือประธานของคำกริยาคำที่สอง เป็นกรรมของกริยาคำแรก ประธานของคำกริยาคำที่สอง ไม่สามารถมีประธานที่ไม่ได้อยู่ในโครงสร้างอาร์กิวเมนต์ (argument structure) ของคำกริยาคำแรกในหน่วยสร้างได้ คำกริยาแต่ละคำในหน่วยสร้างแสดงเหตุการณ์ประจำคำกริยาที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกันหรือต่อเนื่องกันโดยไม่มีช่วงห่างที่สังเกตได้นอกจากนี้ คำกริยาแต่ละคำในหน่วยสร้างยังแสดงเหตุการณ์ที่เกิดในสถานที่เดียวกันด้วย ลักษณะของเหตุการณ์ที่แสดงโดยหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาไทยมีดังนี้

1. หน่วยสร้างกริยาเรียงแสดงเหตุการณ์ต่อเนื่องกันโดยไม่มีช่วงห่างที่สังเกตได้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเหตุการณ์ที่เป็นกริยากระทำ และแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทย่อย คือ การแสดงวัตถุประสงค์ของเหตุการณ์แรก เช่น *น้องซื้อขนมกินแม่ใช้มีดหั่นขนมปัง* และการแสดงเหตุการณ์ก่อนผล เช่น *เขายิงคนตาย*

2. หน่วยสร้างกริยาเรียงแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมกัน เช่น *พ่อนั่งอ่านหนังสือพิมพ์ นักกีฬาฝึกวิ่งทุกวัน*

3. หน่วยสร้างกริยาเรียงแสดงเหตุการณ์ที่เกิดลักษณะใดลักษณะหนึ่ง คำกริยาคำหนึ่งในหน่วยสร้างกริยาเรียงแบบนี้เป็นคำแสดงการกระทำหรือกระบวนการ ส่วนคำกริยาอีกคำหนึ่งทำหน้าที่ขยายเหตุการณ์แรก เช่น *ฝนตกหนักจนขับรถเร็ว*

4. หน่วยสร้างกริยาเรียงการ “ปฏิบัติกร” ต่อการกระทำหนึ่งๆ คำกริยาคำหนึ่งในหน่วยสร้างกริยาเรียงแบบนี้แสดงการ “ปฏิบัติกร” ต่อการกระทำหนึ่งๆ เช่น การเริ่ม การหยุด การพัก เช่น *นักเรียนเลิกคุยกัน ชาวนาเริ่มหว่านข้าว*

5. หน่วยสร้างกริยาเรียงแสดงความรู้สึกหรือทัศนคติที่มีต่อเหตุการณ์หนึ่งๆ คำกริยาคำหนึ่งในหน่วยสร้างกริยาเรียงแบบนี้แสดงความรู้สึกที่มีต่อเหตุการณ์หนึ่งซึ่งแสดงด้วยคำกริยาอีกคำหนึ่ง เช่น *ที่ชอบร้องเพลง เขาอยากกินไอศกรีม*

6. หน่วยสร้างกริยาเรียงแสดงเหตุการณ์ทางประสาทสัมผัส คำกริยาคำหนึ่งในหน่วยสร้างกริยาเรียงแบบนี้แสดงเหตุการณ์ทางประสาทสัมผัส เช่น การเห็น การมอง การได้ยิน การฟัง เช่น *ครูฟังนักเรียนอ่านกลอน เด็กๆ ดูตัวตลกแสดงกล*

จะเห็นได้ว่าหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาไทยประกอบไปด้วยคำกริยาต่างๆ มากมายและสามารถแสดงลักษณะของเหตุการณ์ได้หลากหลายเมื่อต้องสื่อความหมายเหล่านี้เป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งไม่มีโครงสร้างกริยาเรียงเหมือนภาษาไทย จึงอาจเป็นปัญหาสำหรับผู้แปลได้ โดยเฉพาะผู้ที่เพิ่งเริ่มศึกษาการแปลแต่อย่างไรก็ตาม การสื่อความหมายของลักษณะของเหตุการณ์ต่างๆ ข้างต้นอาจมีความยากง่ายต่างกัน

ปัญหาในการแปลที่เกิดจากโครงสร้างกริยาเรียง

จากประสบการณ์การสอนวิชาการแปลที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมากกว่า 20 ปี ผู้เขียนพบว่าการศึกษาปัญหาการแปลความหมายที่สื่อในหน่วยสร้างกริยาเรียงน่าจะมาสาเหตุหลัก 2 ประการ สาเหตุข้อแรกมาจากการที่ภาษาอังกฤษมีการแยกลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของคำกริยาคือแบ่งออกเป็นกริยาแท้และกริยาไม่แท้ ประโยคสามัญหนึ่งประโยคจะมีกริยาแท้ได้เพียงตัวเดียว และกริยาแท้จะต้องมีการแสดงประเภททางไวยากรณ์ที่สำคัญของคำกริยา เช่น กาล การณ์ลักษณะ วาจก ซึ่งทำให้กริยาแท้มีการเปลี่ยนแปลงรูปไปตามเพศ พจน์ของประธานและกาลต่าง ๆ ส่วนกริยาอื่น ๆ ในประโยคนั้นจะมีรูปที่ตายตัวที่แสดงว่าเป็นกริยาไม่แท้โดยแบ่งได้เป็นสี่แบบคือ 1. present participle (-ing) 2. past participle (-ed) 3. infinitive with to และ 4. infinitive without to ดังในตัวอย่างที่ (1) - (3) โดยกริยาที่เป็นตัวหน้าเป็นกริยาแท้ และกริยาที่เป็นตัวเอนเป็นกริยาไม่แท้

(1) He **admitted** *stealing* the company's money.

(2) Dad **tried** *to avoid answering* our question.

(3) My husband was very tired so I **let** him *sleep* until midday.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2545) กล่าวถึงลักษณะดังกล่าวข้างต้นเปรียบเทียบกับภาษาไทยว่า ในภาษาไทย กริยาทุกตัวในประโยคไม่มีการแสดงรูปที่ต่างกัน ดังนั้นจึงไม่สามารถแยกได้ว่าตัวไหนเป็นกริยาแท้หรือกริยาไม่แท้เมื่อกริยาหลายตัวเกิดเรียงต่อกัน เช่น “เธอเห็นแฟนหนุ่ม**ยื่น**คุยกับคนแปลกหน้า” คำว่า “เห็น” “ยื่น” และ “คุย” ไม่มีความแตกต่างทางสถานภาพเลย

ในการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ผู้เรียนมักประสบปัญหา เรื่องการใช้กริยาเรียงต่อกันในภาษาอังกฤษ เนื่องจากภาษาอังกฤษมีกฎไวยากรณ์ที่ตายตัวกำกับการใช้กริยาลักษณะนี้อยู่ ในขณะที่การเกิดร่วมกันของคำกริยาในภาษาไทยส่วนมากจะไม่มีข้อกำหนดที่ชัดเจนและไม่มีการแบ่งรูปกริยาเป็นกริยาแท้หรือกริยาไม่แท้ สำหรับภาษาอังกฤษ เมื่อคำกริยาเกิดร่วมกัน คำกริยาตัวแรกที่เป็นกริยาแท้จะเป็นตัวกำหนดว่าคำกริยาที่ตามมานั้นจะต้องอยู่ในรูปกริยาไม่แท้รูปใด ซึ่งผู้เรียนมักจะเลือกใช้รูปกริยาไม่ถูกต้อง ตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

(4) เขาช่วยเธอหิ้วกระเป๋า

*He helped her carrying her bag. ❌

He helped her to carry/carry her bag.

ในตัวอย่างนี้ คำกริยา help ที่เป็นกริยาแท้กำหนดว่าคำกริยาที่ตามมานั้นต้องอยู่ในรูปกริยาไม่แท้ to infinitive หรือ infinitive without to แต่ไม่สามารถใช้ present participle ได้ แต่ผู้เรียนมักสับสนและใช้กริยารูปนี้ตามหลัง help

(5) ฉันแนะนำให้เธอไปพบแพทย์

*I suggest you to see the doctor.

I suggest you see the doctor.

ในตัวอย่างนี้ คำกริยา suggest ที่เป็นกริยาแท้กำหนดว่าคำกริยาที่ตามมานั้นต้องอยู่ในรูปกริยาไม่แท้ infinitive without to ไม่สามารถใช้กริยาไม่แท้รูปอื่นได้ แต่ผู้เรียนมักสับสน ซึ่งเป็นไปได้ว่าผู้เรียนเข้าใจผิดว่ากริยาที่ปรากฏกับ

❌ เครื่องหมาย * ใช้เพื่อแสดงว่าประโยคที่มี * อยู่ข้างหน้าเป็นประโยคที่ผิดไวยากรณ์

suggest เหมือนกับ advise ที่ต้องตามด้วย to infinitive เพราะคำกริยาทั้งสองนี้มีความหมายพ้องกัน จึงใช้กริยารูปนี้ตามหลัง suggest ด้วย

นอกจากนี้ การที่ภาษาอังกฤษมีการใช้รูปกริยาไม่แท้ที่เกิดขึ้นกับกริยาแท้แบ่งออกได้ถึง 6 กลุ่มตามกริยาแท้ที่นำหน้า ก็ยังอาจมีส่วนทำให้ผู้เรียนสับสนได้ง่ายเช่นกัน ปริมา มัลลิกะมาส (2553 : 177-179) อธิบายเรื่องการใช้รูปกริยาไม่แท้ที่เกิดขึ้นกับกริยาแท้ซึ่งแบ่งเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

1. กริยาที่ต้องตามด้วยกริยาไม่แท้ในรูป infinitive with to เช่น agree, decide, learn, manage, want, intend, expect ฯลฯ กริยาเหล่านี้บางตัวอาจตามด้วย infinitive with to ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมของกริยาแท้ เช่น I **want** to leave now. และยังสามารถตามด้วยคำนามซึ่งเป็นผู้กระทำกริยาไม่แท้ที่ตามมาก็ได้ เช่น I **want** you to leave now.

2. กริยาที่ต้องตามด้วยกริยาไม่แท้ในรูป present participle เช่น admit, avoid, consider, deny, enjoy, finish, keep, mind ฯลฯ กริยาเหล่านี้บางตัวอาจตามด้วย present participle ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมของกริยาแท้ เช่น I **enjoyed** swimming. หรือขยายคำกริยาแท้ที่นำมาข้างหน้า เช่น She gave a quick wave and **came** *running* back.

3. กริยาที่ตามด้วยกริยาไม่แท้ในรูปที่เป็นได้ทั้ง infinitive with to และ present participle เช่น bother, continue, forget, intend, help, need ฯลฯ เช่น “He forgot to mail/ mailing your letter.” อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีการใช้กริยารูป infinitive with to อาจมีความหมายต่างจาก present participle เช่น forget to mail your letter หมายความว่าลืมว่าต้องส่งจดหมาย แต่ forget mailing your letter หมายความว่าลืมว่าได้ส่งจดหมายไปแล้ว แต่ในบางกรณี

ความหมายจะไม่ต่างกัน เช่น Last year, she **started to work/working** as John's personal secretary. หมายความว่า “เธอเริ่มทำงานเป็นเลขานุการส่วนตัวของจอห์นเมื่อเดือนที่แล้ว”

นอกจากนี้ ยังมีกริยาที่ตามด้วยกริยาไม่แท้ในรูป present participle ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมของกริยาหรือตามด้วยคำนามซึ่งเป็นผู้กระทำกริยาไม่แท้ในรูป infinitive with to ที่ตามมาก็ได้ เช่น advise, allow, recommend, encourage, forbid, permit ฯลฯ อาทิ They **don't allow smoking** in this room. และ They **don't allow us to smoke** in this room.

4. กริยาที่ต้องตามด้วยกริยาไม่แท้ในรูป infinitive without to โดยปรากฏหลังคำนามซึ่งเป็นผู้กระทำกริยาไม่แท้ดังกล่าว เช่น make, let, have เช่น The film **made me cry**. และ **Let him carry** it for you.

5. กริยาที่ตามด้วยกริยาไม่แท้ในรูปที่เป็นได้ทั้ง infinitive without to และ present participle โดยปรากฏหลังคำนามซึ่งเป็นผู้กระทำกริยาไม่แท้ดังกล่าว เช่น see, hear, watch, listen, feel ดังในประโยค We **heard him shout/shouting**. และ I **felt her shiver/shivering** with fear.

6. กริยาที่ต้องตามด้วยกริยาไม่แท้ในรูป past participle โดยปรากฏหลังคำนามซึ่งเป็นผู้รับการกระทำของกริยาไม่แท้ดังกล่าว เช่น get, had, want, need เช่น He **got it fixed** at the garage. และ We **want this job done** very soon.

สำหรับสาเหตุข้อที่สองที่ทำให้หน่วยสร้างกริยาเรียงภาษาไทยเป็นปัญหาในการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ คือการที่กริยาวลีภาษาไทยมีคำกริยาหลายคำที่มีสถานภาพเหมือนกัน ผู้แปลจึงไม่แน่ใจว่าควรเลือกคำกริยา

โตมาเป็นคำกริยาหลัก และคำใดควรเป็นกริยารอง เมื่อแปลเป็นประโยคภาษาอังกฤษ เช่น *เธออุ้มลูกยืนรอรถเมล์อยู่* ในประโยคนี้มีคำกริยาถึง 3 คำ คือ “อุ้ม” “ยืน” และ “รอ” แสดงลักษณะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมกัน และมีประธานตัวเดียวกัน ผู้แปลจึงต้องตัดสินใจเลือกว่าคำกริยาใดใน 3 คำนี้ควรเป็นกริยาหลัก และคำใดควรเป็นกริยารอง

ผู้แปลบางคนอาจแปลประโยคนี้โดยเลือกให้ “อุ้ม” เป็นกริยาหลักกว่า ?* “She **held** her baby in her arms, *standing and waiting* for the bus.” หรือแปลโดยเลือก “ยืน” เป็นกริยาหลักกว่า ? “She **stood** *waiting* for the bus, *holding* her baby in her arms.” ซึ่งเป็นภาษาอังกฤษที่ฟังแปลกและขาดความเป็นธรรมชาติแม้จะไม่ผิดไวยากรณ์ เนื่องจากเลือกคำกริยาหลักไม่เหมาะสม กล่าวคือไม่ได้เลือกจากการตีความว่าเหตุการณ์ใดในสามเหตุการณ์นี้มีความสำคัญที่สุด ในมุมมองของผู้พูดภาษาอังกฤษ กริยาที่แสดงเหตุการณ์นั้นก็ควรเป็นกริยาหลัก นอกจากนี้ แม้ผู้แปลจะเลือกกริยาหลักได้ถูกต้องแล้ว แต่การที่ผู้แปลพยายามแปลคำกริยาทุกคำในหน่วยสร้างกริยาเรียงภาษาไทยโดยใช้โครงสร้างของภาษาอังกฤษ ทั้งที่ไม่จำเป็นและ ที่สำคัญยิ่งกว่าคือไม่สอดคล้องกับธรรมชาติของภาษาอังกฤษก็เป็นสาเหตุของปัญหาด้วย เช่นแปลประโยค “เธออุ้มลูกยืนรอรถเมล์อยู่” ว่า ? “She **waited** for the bus, *standing and holding* her baby in her arms.” ในขณะที่คำแปลที่เหมาะสมที่สุดสำหรับเจ้าของภาษาคือ “She **waited** for the bus, *holding* her baby in her arms.” ซึ่งไม่แสดงเหตุการณ์ที่แสดงโดยคำกริยา stand เลย

* เครื่องหมาย ? ใช้เพื่อแสดงว่าประโยคที่มี ? อยู่ข้างหน้าเป็นประโยคที่แปลกแปร่งไม่เป็นธรรมชาติ

อย่างไรก็ตาม ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้นว่าการสื่อความหมายของลักษณะของเหตุการณ์ต่างๆ ข้างต้นอาจมีความยากง่ายต่างกัน โดยเฉพาะเมื่อโครงสร้างกริยาเรียงในภาษาไทยเป็นแบบที่มีคำกริยาเพียง 2 คำหรือกริยาลีเพียง 2 วลี ในกรณีนี้ ผู้เขียนเห็นว่าลักษณะของเหตุการณ์แบบที่ 3-6 ตามการแบ่งของ กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนาไม่ค่อยเป็นปัญหาในการแปลในด้านโครงสร้างมากนัก เนื่องจากว่า แม้ภาษาอังกฤษจะไม่มีโครงสร้างที่จัดเป็นกริยาเรียงเหมือนภาษาไทย แต่ก็มีโครงสร้างที่ใกล้เคียงที่คำกริยาสองคำปรากฏเรียงต่อกันได้ โดยเป็นโครงสร้างขยาย (structure of modification) เช่น

(6) **เขาขับรถช้ามาก**

He drives very slowly.

หรือเป็นโครงสร้างเติมเต็ม (structure of complementation) ซึ่งในกรณีนี้ สิ่งที่ถูกเติมเต็มในกรณีนี้คือการเลือกใช้รูปกริยาไม่แท้ที่เกิดร่วมกับกริยาแท้ให้ถูกต้อง ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

(7) **นักเรียนเลิก/ คอยกัน**

The students **stopped/ talking**.

ภาคแสดงของประโยคนี้มีหน่วยสร้างกริยาเรียงการ “ปฏิบัติกร” ต่อการกระทำหนึ่งๆ คำกริยาสองคำในหน่วยสร้างนี้คือ “เลิก” ซึ่งมีคำแปลเทียบเคียงคือ stop ในความหมายว่าหยุดทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งกำหนดให้กริยาที่ตามมาต้องอยู่ในรูป present participle ดังนั้น คำกริยาคำที่สอง คือ “คอย” จึงต้องแปลว่า “talking”

(8) พี่ชอบ/ร้องเพลง

My sister **likes/ singing** หรือ My sister **likes/ to sing**.

ภาคแสดงของประโยคนี้อมีหน่วยสร้างกริยาเรียงแสดงความรู้สึกหรือทัศนคติที่มีต่อเหตุการณ์หนึ่งๆ คำกริยาสองคำในหน่วยสร้างนี้คือ “ชอบ” ซึ่งมีคำแปลเทียบเคียงคือกรรมกริยา like ซึ่งกำหนดให้กริยาที่ตามมาอยู่ในรูป present participle หรือ to infinitive ก็ได้ ดังนั้น คำกริยาคำที่สอง คือ “ร้องเพลง” จึงแปลว่า “singing” หรือ “to sing”

(9) แม่ดูลูกๆ เล่นอยู่ในสนาม

The mother **watched her kids playing** in the yard.

ภาคแสดงของประโยคนี้อมีหน่วยสร้างกริยาเรียงแสดงเหตุการณ์ทางประสาทสัมผัส คำกริยาสองคำในหน่วยสร้างนี้คือ “ดู” ซึ่งมีคำแปลเทียบเคียงคือกรรมกริยา watch ซึ่งกำหนดให้กริยาที่ตามมาอยู่ในรูป present participle หรือ infinitive without to โดยขึ้นอยู่กับที่บริบท ในที่นี้ คำกริยาคำที่สอง คือ “เล่น” ควรแปลว่า “playing” ต่างจากตัวอย่างที่ (10) ต่อไปนี้ที่ disappear ซึ่งเป็นคำเทียบเคียงของคำกริยา “หายลับไป” ต้องอยู่ในรูป infinitive without to

(10) เขามอง**ตุ๊กตากลม**หายลับไปในความมืด

He **watched the bus disappear** in the dark.

แต่ถ้าเป็นหน่วยสร้างกริยาเรียงที่มีคำกริยาหลายคำหรือการเรียงคำกริยาที่ต่างไป นอกจากปัญหาการเลือกใช้รูปกริยาไม่แท้ที่เกิดร่วมกับกริยาแท้ให้ถูกต้องแล้ว ผู้แปลก็อาจประสบปัญหาเรื่องการเลือกคำกริยาหลักด้วย เช่น **น้องช่วยพิมพ์รายงานให้เธอเสร็จแล้ว** ภาคแสดงของประโยคนี้อมีหน่วยสร้างกริยาเรียงการ “ปฏิบัติกร” ต่อการกระทำหนึ่งๆ คำกริยาสามคำในหน่วยสร้างนี้คือ

“ช่วย” ซึ่งมีคำแปลเทียบเคียงคือ “help” “พิมพ์” ซึ่งมีคำแปลเทียบเคียงคือ “type” คำกริยาคำที่สาม คือ “เสร็จ” ซึ่งมีคำแปลเทียบเคียงคือ “finish” การสื่อความหมายของประโยคภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษที่เป็นธรรมชาติ “เสร็จ” ควรเป็นกริยาหลัก “พิมพ์” เป็นกริยารอง และแปลประโยคนี้นว่า “My brother has **already finished** *typing* the report for you.” โดยไม่ต้องแปลคำกริยา “ช่วย” ซึ่งการแปลแบบนี้ใช้ในบริบทที่เฉพาะกว่า เช่นเป็นการตอบคำถามว่าทำงานเสร็จหรือยัง หรืออาจเลือก “พิมพ์” เป็นกริยาหลัก โดยแปลว่า “My brother has already typed the report for you” ซึ่งจะละทิ้ง “ช่วย” และ “เสร็จ” ก็ได้ ซึ่งฟังดูแล้วเป็นธรรมชาติกว่าและเหมาะสมกว่าเพราะเป็นประโยคบรรยายทั่วไป (general statement)

สำหรับลักษณะของเหตุการณ์แบบที่ 1 และ 2 ตามการแบ่งของ กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนานันท์ ผู้เขียนเห็นว่าอาจเป็นปัญหาในการแปลมากกว่าแบบที่ 3 – 6 โดยเฉพาะเมื่อหน่วยสร้างกริยาเรียงมีคำกริยาหลายคำ เพราะผู้แปลต้องเลือกคำกริยาหลักที่เหมาะสมจากคำกริยาเหล่านี้ รวมทั้งเลือกโครงสร้างที่เหมาะสมด้วย ปัญหาหลักอีกอย่างหนึ่งคือเมื่อแปลประโยคที่มีหน่วยสร้างกริยาเรียงที่แสดงเหตุการณ์แบบ 1 และ 2 เป็นภาษาอังกฤษ จะมีการใช้โครงสร้างที่หลากหลายมาก ดังที่อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2545: 79) ตั้งข้อสังเกตว่าโครงสร้างที่ใช้จะเป็นโครงสร้างอย่างอื่นที่ไม่ใช่กริยาเรียง และยกตัวอย่างไว้เช่น

(11)เพื่อจับจ่ายซื้อของกินมากักตุน

.....to shop for food to be hoarded

(12) ผู้สนใจเข้าร่วมฟังการบรรยายครั้งนี้ โปรดติดต่อ

Those interested in attending this lecture, please contact.....

ในส่วนของผู้เขียนก็พบเช่นกันว่า หน่วยสร้างกริยาเรียงแสดงเหตุการณ์ต่อเนื่องกันโดยไม่มีช่วงห่างที่สังเกตได้และหน่วยสร้างกริยาเรียงแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมกันนั้น เมื่อแปลเป็นภาษาอังกฤษแล้ว โครงสร้างที่ใช้ส่วนใหญ่ไม่ใช่กริยาเรียง และที่สำคัญ ประโยคฉบับแปลภาษาอังกฤษส่วนใหญ่มักไม่แสดงความหมายของหน่วยสร้างกริยาเรียงตามที่ปรากฏในต้นฉบับภาษาไทยไว้ครบถ้วนชัดเจนทุกเหตุการณ์ด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หน่วยสร้างกริยาเรียงแสดงเหตุการณ์ต่อเนื่องกัน

(13) ผมจะปิดไฟนอนแล้วนะ

I will turn off the light and go to bed.

ในตัวอย่างนี้ เหตุการณ์แรกที่ปรากฏคือ “ปิดไฟ” ส่วนเหตุการณ์ที่สองที่เกิดต่อเนื่องกันคือ “นอน” ซึ่งในกรณีนี้ ประโยคภาษาอังกฤษแสดงเหตุการณ์ทั้งสองครบถ้วนโดยมีคำกริยา 2 คำที่ชัดเจนสำหรับแสดงการกระทำในแต่ละเหตุการณ์ คือ “will turn off” สำหรับเหตุการณ์แรก “(will) go” สำหรับเหตุการณ์ที่สอง เพราะเป็นข้อมูลที่สำคัญทั้งสองเหตุการณ์ และมีคำเชื่อม and อย่างชัดเจน โดยใช้โครงสร้างความร่วมมือ (structure of coordination)

(14) ผู้สมัครนำเอกสารทั้งหมดมายื่นให้เราแล้วรีบออกไป

The applicant brought us all the documents and left in a hurry.

เหตุการณ์แรกที่เกิดขึ้นคือ “ผู้สมัครนำเอกสารทั้งหมดมา” ส่วนเหตุการณ์ที่สองที่เกิดต่อเนื่องกันคือ “(ผู้สมัคร) ยื่นเอกสารให้เรา” จะเห็นได้ว่าประโยคในฉบับแปลแสดงเฉพาะเหตุการณ์แรกเท่านั้น โดยแปลด้วยกริยาวลี brought us all the documents ซึ่งเป็นโครงสร้างเติมเต็ม และละเหตุการณ์ที่สองไปเลยโดยไม่ได้แสดงให้เห็นการกระทำว่าให้อย่างไร ในขณะที่ต้นฉบับระบุไว้ชัดเจนว่า “ยื่นให้” ทั้งนี้อาจเพราะในภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาปลายทางความสำคัญอยู่ที่การเอามาให้มากกว่าลักษณะการให้ ผู้แปลจึงไม่ระบุไว้

(15) ฉันหิวมากเลยต้มมาม่ากิน

I was very hungry so I **ate** instant noodles.

ในตัวอย่างนี้ เหตุการณ์แรกที่ปรากฏคือ “ต้ม(มาม่า)” ส่วนเหตุการณ์ที่สองที่เกิดต่อเนื่องกันคือ “กิน(มาม่า)” ซึ่งประโยคภาษาอังกฤษแสดงเฉพาะเหตุการณ์ที่สองโดยแปลว่า ate instant noodles ซึ่งเป็นโครงสร้างเติมเต็ม ส่วนเหตุการณ์แรกซึ่งพูดถึงการต้มบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปนั้นไม่ปรากฏในบทแปลเลย เนื่องจากเป็นที่เข้าใจได้อยู่แล้วว่าต้องมีการต้มบะหมี่ก่อนจึงจะรับประทานได้ ข้อมูลนี้จึงไม่จำเป็นและละไว้ได้

(16) แม่ใช้มีดหั่นขนมปัง

(16.1) Mother **used** a knife to slice the bread.

(16.2) Mother **sliced** the bread with a knife.

(16.3) Mother **sliced** the bread.

เหตุการณ์แรกที่เกิดขึ้นในประโยคนี้คือ (แม่) “ใช้มีด” ส่วนเหตุการณ์ที่สองที่เกิดต่อเนื่องกันคือ (แม่) “หั่นขนมปัง” จะเห็นได้ว่าประโยคฉบับแปลมีโครงสร้างที่หลากหลายและล้นไม่ใช่นหน่วยสร้างกริยาเรียง ประโยคที่ 16.1 แสดง

เหตุการณ์ทั้งสองเหตุการณ์ ดังจะเห็นได้จากคำกริยา use และ slice ประโยคที่ 16.2 – 16.3 แสดงเฉพาะเหตุการณ์ที่สองด้วยกริยา slice เท่านั้น แต่ในประโยคที่ 16.2 ใช้วิธีอธิบายว่าแม่หั่นขนมปังได้อย่างไร โดยใช้บุพบทวลี with a knife ทำให้ภาคแสดงของ 16.2 มีโครงสร้างแบบขยาย ในขณะที่ประโยคที่ 16.3 ละเหตุการณ์แรกไปเลย ซึ่งอาจเป็นเพราะในภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาปลายทาง ความสำคัญอยู่ที่หั่นขนมปังเป็นแผ่นๆ มากกว่าอุปกรณ์ที่ใช้ ซึ่งเป็นที่เข้าใจโดยปริยายอยู่แล้วว่าต้องใช้มีด จึงไม่จำเป็นที่จะระบุลงไป ทำให้ภาคแสดงของ 16.3 มีโครงสร้างแบบเติมเต็ม

หน่วยสร้างกริยาเรียงแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมกัน

(17) พ่อนั่งอ่านหนังสือพิมพ์อยู่

Dad **was reading** the newspaper.

เหตุการณ์สองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน คือ “นั่ง” ซึ่งแสดงลักษณะท่าทางของร่างกายของประธานของประโยคในขณะที่ประธานกำลังทำอาการอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ คือ “อ่านหนังสือพิมพ์” เมื่อต้องแสดงเหตุการณ์นี้เป็นภาษาอังกฤษ ประโยคภาษาอังกฤษแสดงเฉพาะเหตุการณ์ที่สองโดยแปลว่า was reading the newspaper ซึ่งเป็นโครงสร้างเติมเต็ม ส่วนเหตุการณ์ที่พูดถึงลักษณะท่าทางของพ่อตอนอ่านหนังสือไม่นั้นไม่ปรากฏในบทแปลเลย เนื่องจากโดยปกติ คนเราก็มักอ่านหนังสือในลักษณะท่าทางนี้มากกว่าอย่างอื่น จึงอาจละข้อมูลส่วนนี้ไว้ได้

(18) เขาวิ่งซุมือเข้าเส้นชัย

He ran across the finish line with hands raised.

เหตุการณ์สองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน คือ “วิ่ง” ซึ่งแสดงกริยาการเคลื่อนที่ แสดงท่าทางของร่างกายของประธานของประโยคในขณะที่ประธานกำลังทำอาการ “ซุมือ” และมีเหตุการณ์ต่อเนื่องแสดงทิศทางว่าเคลื่อนที่ไป “เข้าเส้นชัย” อีกหนึ่งเหตุการณ์ ทุกเหตุการณ์มีความสำคัญเท่ากัน ไม่สามารถละอันใดอันหนึ่งไปได้ เมื่อต้องแสดงเหตุการณ์เหล่านี้เป็นภาษาอังกฤษ ประโยคภาษาอังกฤษแสดงเหตุการณ์แรกโดยแปลว่า ran ส่วนเหตุการณ์ที่แสดงลักษณะท่าทางและทิศทางนั้น แปลโดยใช้บุพบทวลี “with hands raised” และ “across the finish line” ตามลำดับ ทำให้ภาคแสดงของประโยคนี้อิงโครงสร้างแบบขยาย นอกจากนี้ ยังมีการสลบที่เอาการบอกทิศทางมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการวิ่งมากกว่าท่าทางขึ้นมาไว้ติดกับคำกริยาด้วย จะเห็นได้ว่าประโยคภาษาอังกฤษแสดงให้ภาพเหตุการณ์ครบถ้วนแบบเดียวกับที่แสดงไว้ในประโยคต้นฉบับ แต่ภาษาอังกฤษใช้โครงสร้างอื่นเนื่องจากไม่มีกริยาเรียงเหมือนอย่างภาษาไทย

(19) เด็กหญิงเดินกินไอศกรีมอย่างเอร็ดอร่อย

The girl was walking along, eating an ice cream and enjoying it.

ในประโยคนี้นี้ เหตุการณ์สองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน คือ “เดิน” ซึ่งเป็นกริยาการเคลื่อนที่ แสดงท่าทางของร่างกายของประธานของประโยค ในขณะที่ประธานกำลังทำอาการ “กิน” และมีวิเศษณ์วลี “อย่างเอร็ดอร่อย” ขยายกริยา “กิน” ด้วย ข้อมูลทั้งหมดล้วนเป็นข้อมูลสำคัญ จึงต้องแสดงไว้ให้ครบเมื่อแปลเป็นภาษาอังกฤษ ประโยคฉบับแปลแสดงเหตุการณ์แรกโดยเลือกให้ “เดิน”

เป็นกริยาหลักและแปลว่า was walking along และให้ “กิน” เป็นกริยารองแสดง การกระทำ และแปลโดยใช้กริยาไม่แท้ eating ส่วนวิเศษณ์วลี “อย่างเอร็ดอร่อย” ก็แปลโดยใช้กริยาไม่แท้ enjoying เช่นกัน โดยกริยาวลี eating an ice cream and enjoying it ทำหน้าที่ขยายกริยาวลีหลักของประโยค การที่ภาคแสดงของ ประโยคแปลมีคำกริยา 3 คำที่แสดงความหมายในประโยคต้นฉบับอย่างชัดเจน ซึ่ง ทั้งหมดอยู่ในรูป present participle ที่แสดงว่ากริยาทั้งสามนี้เกิดพร้อมกัน คือ ระหว่างที่เดินอยู่ ประธานของประโยคทำอะไรไปด้วย ทำให้ผู้อ่านฉบับแปลเห็น ภาพเหตุการณ์ได้ครบถ้วนตรงตามที่สื่อไว้ในประโยคต้นฉบับ โดยที่ภาษาอังกฤษ ไม่ได้ใช้กริยาเรียงเหมือนอย่างภาษาไทย

(20) เธอสองคน**แอบคุยกัน**อยู่ข้างล่างนี้เอง

You two have been chatting *secretly* down here.

เหตุการณ์สองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน คือ “แอบ” และ “คุยกัน” ซึ่งมีความสำคัญทั้งสองเหตุการณ์จึงไม่สามารถละข้อมูลอันใดอันหนึ่งไป ได้ เมื่อต้องแสดงเหตุการณ์เหล่านี้เป็นภาษาอังกฤษ ประโยคฉบับแปลแสดง เหตุการณ์แรกโดยแปลว่า have been chatting ส่วนเหตุการณ์ที่แสดงลักษณะ ทำทาง “แอบ” นั้น แปลโดยใช้คำวิเศษณ์ “secretly” ทำให้ภาคแสดงของประโยค นี้มีโครงสร้างแบบขยาย ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การแปลประโยคภาษาไทยเป็น ภาษาอังกฤษที่สื่อให้เห็นภาพเหตุการณ์อย่างครบถ้วนแบบเดียวกับที่แสดงไว้ใน ต้นฉบับสามารถทำได้โดยใช้โครงสร้างอื่นที่ไม่ใช่โครงสร้างกริยาเรียง

ทฤษฎีการแปลแบบตีความและแนวคิดเรื่องการคิดเพื่อการพูด

จากที่กล่าวมาข้างต้น คงทำให้ผู้อ่านเข้าใจปัญหาในการแปลที่เกิดขึ้นจากหน่วยสร้างกริยาเรียงในภาษาไทยมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ในหัวข้อนี้ ผู้เขียนขอเสนอสิ่งที่ผู้สอนควรต้องชี้แนะและอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถแปลความหมายที่สื่อในโครงสร้างกริยาเรียงภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษที่ถูกต้อง เหมาะสมและสอดคล้องกับธรรมชาติของภาษาอังกฤษได้มากที่สุด ความรู้เรื่องแรกที่จำเป็นคือทฤษฎีการแปลแบบตีความ (Interpretive Theory) เรื่องที่สองคือแนวคิดเกี่ยวกับการคิดเพื่อที่จะพูด (Thinking for Speaking)

ทฤษฎีการแปลแบบตีความ

ทฤษฎีการแปลแบบตีความมีที่มาจากแนวคิดของ เลเดอเร (Lédérer 2540: 1 - 43) ซึ่งเสนอว่า การแปลคือการถ่ายทอดความหมายไม่ใช่การถ่ายภาษา นักแปลต้องทำความเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อในระดับวาทกรรมซึ่งกำหนดโดยบริบทและนำความหมายระดับวาทกรรมที่เข้าใจมาถ่ายทอดด้วยรูปแบบภาษาปลายทาง ในการถ่ายทอดความหมาย นักแปลต้องผละออกจากรูปแบบของภาษาต้นฉบับและไม่ยึดติดกับรูปคำ นำแต่ความหมายล้วนๆ ที่ได้มาคิดว่าจะสื่อออกมาอย่างไรในภาษาปลายทางให้สละสลวยเป็นธรรมชาติ จากนั้น เดอลิส (Delisle 1988) นำทฤษฎีนี้มาพัฒนาต่อจนกลายเป็นแนวทางการแปลแบบตีความซึ่งมุ่งแก้ปัญหาที่เกิดจากผู้แปลผูกติดอยู่กับรูปแบบของภาษาต้นฉบับจนทำให้หาคำที่สอดคล้องหรือหาประโยคที่เหมาะสมในภาษาฉบับแปลไม่ได้

แนวคิดเกี่ยวกับการคิดเพื่อที่จะพูด

ในปี ค.ศ. 1978 แดน สโลบิน (Dan Slobin) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการคิดเพื่อที่จะพูด โดยพัฒนามาจากงานด้านจิตวิทยาปริชาน (cognitive psychology) ซึ่งมองว่าความคิดและภาษามีความเชื่อมโยงกันโดยตรง ความคิดคือเนื้อหา (content) ที่อยู่ในสมอง ส่วนภาษาคือรูปแสดง (form) ที่เราใช้เพื่อสื่อสารความคิดนั้น สโลบิน (Slobin, 1987) กล่าวว่าความคิดเพื่อที่จะพูด คือรูปแบบความคิดที่มีลักษณะพิเศษ ซึ่งผู้พูดปรับให้เข้ากับโครงสร้างในภาษาที่ตนใช้สื่อสาร ทำให้เกิดเป็นการคิดเพื่อที่จะพูดที่แตกต่างกันไปในแต่ละภาษา เนื่องจากวิธีการเข้ารหัสภาษาที่ใช้กันแตกต่างกัน ส่งผลให้ผู้พูดแต่ละภาษาสนใจข้อมูลของเหตุการณ์ในแง่มุมที่ต่างกันไป ดังนั้นจึงเล่าถึงเหตุการณ์เดียวกันด้วยวิธีการและรายละเอียดที่ต่างกัน เมื่อผ่านการเข้ารหัสภาษาซึ่งมีโครงสร้างที่ต่างกัน ซึ่งความคิดในลักษณะนี้จะเกิดขึ้นเฉพาะเมื่อผู้พูดต้องใช้สื่อสารผ่านภาษาเท่านั้น

สโลบิน (Slobin 1991) อธิบายว่าการที่ภาษามีโครงสร้างทางไวยากรณ์ต่างกัน กระบวนการคิดเพื่อที่จะผลิตภาษานั้นๆ ของผู้พูดแต่ละภาษาจึงต่างกันด้วย และกล่าวเพิ่มเติมใน Slobin (2003) ว่าเมื่อพิจารณาการคิดเพื่อที่จะพูด ในกรอบของแบบจำลองกระบวนการผลิตภาษาของเลอเวลท์ (Levett's production model) (Levett, 1989) การคิดเพื่อที่จะพูดจัดว่าเป็นกระบวนการหนึ่งของ conceptualizer โดยเลอเวลท์ (Levett 1989: 71) กล่าวไว้ว่าในการผลิตภาษาเพื่อจะสื่อสารแต่ละครั้ง ต้องมีการปรับข้อความในระดับก่อนที่จะออกมาในรูปของภาษา (pre-verbal message) ให้เข้ากับโครงสร้างและไวยากรณ์ของภาษาที่จะใช้สื่อสารเสียก่อน กระบวนการคัดเลือกข้อมูลที่โครงสร้างในแต่ละภาษาต้องการเป็น

สิ่งจำเป็นเพราะแต่ละภาษาต้องการข้อมูลที่ต่างกันเพื่อเข้ารหัสภาษา กระบวนการนี้กับสิ่งที่สโลบินเรียกว่าการคิดเพื่อที่จะพูดคือสิ่งเดียวกัน

งานวิจัยของสโลบิน (Slobin 1996) แสดงตัวอย่างหนึ่งที่แสดงกระบวนการคิดเพื่อที่จะพูด โดยเป็นเรื่องเกี่ยวกับข้อมูลเรื่องการเคลื่อนที่ งานวิจัยนี้ศึกษาว่า ผู้พูดภาษา 4 ภาษาคือ อังกฤษ เยอรมัน ฮีบรู และสเปนเล่าเหตุการณ์เคลื่อนที่อย่างไร ภาษาเหล่านี้มีโครงสร้างทางไวยากรณ์ที่ใช้ในการเล่าเหตุการณ์เคลื่อนที่ที่ต่างกัน เมื่อใช้เกณฑ์ของ ทาลมี (Talmy, 1991) ซึ่งแบ่งภาษาตามลักษณะที่ภาษานั้นใช้เล่าถึงเหตุการณ์การเคลื่อนที่ ภาษาแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเรียกว่า Verb-framed language (V-language) ภาษาที่อยู่ในกลุ่มนี้จะให้ความสำคัญกับข้อมูลเกี่ยวกับทิศทางของการเคลื่อนที่ (path) มากกว่าลักษณะของการเคลื่อนที่ (manner) อันจะเห็นได้จากกลวิธีที่ภาษากลุ่มนี้ใช้แสดงทิศทาง เมื่อพูดถึงเหตุการณ์การเคลื่อนที่ว่าจะอยู่ที่กริยาหลักของประโยค ภาษาสเปน และภาษาฮีบรูจัดอยู่ในภาษากลุ่มแรกนี้ ส่วนกลุ่มที่สองคือภาษากลุ่มที่เรียกว่า Satellite-framed language (S-language) ซึ่งแสดงทิศทางไว้ในองค์ประกอบของกริยา (Satellite) ภาษากลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของการเคลื่อนที่มากกว่าทิศทางของการเคลื่อนที่ ภาษาอังกฤษและภาษาเยอรมัน จัดอยู่ในกลุ่ม S-language

หลักการที่ว่าลักษณะเฉพาะของแต่ละภาษาที่พัฒนามาจากการที่โครงสร้างทางไวยากรณ์ที่แตกต่างกันของแต่ละภาษามีอิทธิพลทำให้ผู้ใช้ภาษาสนใจแง่มุมต่างๆ ในเหตุการณ์ จนเคยชินที่จะมองเหตุการณ์เช่นนั้นเสมอๆ ซึ่งสโลบิน (Slobin, 1987) เรียกว่าลักษณะเฉพาะนี้ว่า ‘การคิดเพื่อที่จะพูด’ น่าจะอธิบายการแปลความหมายที่สื่อโดยหน่วยสร้างกริยาเรียงแบบต่างๆ จากภาษาไทยเป็น

ภาษาอังกฤษได้ดี กล่าวคือทั้งสองภาษามีมุมมองต่างกันในการให้ความสำคัญกับข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงลักษณะเหตุการณ์แบบต่างๆ ซึ่งเป็นผลมาจากกลไกทางไวยากรณ์ที่ต่างกันในการเล่าถึงลักษณะเหตุการณ์เหล่านั้น เช่น การแสดงเหตุการณ์สองเหตุการณ์ที่เกิดต่อเนื่องกัน นั่นคือภาษาไทยเป็นภาษาที่มีกลไกทางไวยากรณ์แบบมีการเรียงตัวของคำกริยา ในขณะที่ภาษาอังกฤษไม่มีกลไกดังกล่าว

จากตัวอย่างและคำอธิบายข้างต้น จะเห็นว่าวิธีการสื่อความหมายที่ปรากฏในหน่วยสร้างกริยาเรียงภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษทำได้โดยใช้โครงสร้างต่างๆ ที่หลากหลาย วิธีการแปลที่ผู้แปลใช้เป็นไปตามทฤษฎีการแปลแบบตีความ ซึ่งเน้นการผละออกจากรูปแบบของภาษาต้นฉบับและไม่ยึดติดกับรูปคำ นำแต่ความหมายล้วนๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์ต้นฉบับมาคิดว่าจะสื่อออกมาในภาษาปลายทางอย่างไรให้สละสลวยเป็นธรรมชาติ วิธีที่ผู้แปลเลือกสื่อความหมายในหน่วยสร้างกริยาเรียง มีทั้งที่แสดงเหตุการณ์ได้ครบถ้วนเหมือนต้นฉบับ และแสดงเฉพาะเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง เช่น ในกรณีของเหตุการณ์ต่อเนื่องและเหตุการณ์ที่เกิดพร้อมกันบางกรณี

แนวคิดเกี่ยวกับการคิดที่จะพูดที่เสนอโดยแดน สโลบิน ซึ่งมีหลักการตามที่อธิบายไว้ข้างต้น สามารถนำมาใช้อธิบายการเลือกของผู้แปลได้ ทั้งนี้เพราะหลังจากขั้นตอนของการวิเคราะห์ความหมายต้นฉบับ ผู้แปลต้องผ่านกระบวนการคิดว่าจะสื่อความหมายนั้นออกมาในรูปของภาษาปลายทางอย่างไร จากแนวคิดดังกล่าวที่เชื่อว่าผู้ที่พูดภาษาต่างกันจะอธิบายเหตุการณ์เดียวกันในลักษณะที่ต่างกันออกไป เนื่องจากแต่ละภาษามีตัวเลือกในการเข้ารหัสภาษาที่ต่างกันตามข้อจำกัดด้านโครงสร้างทางไวยากรณ์ของแต่ละภาษา เช่น ในกรณีของการอธิบายเหตุการณ์สองเหตุการณ์ต่อเนื่องกัน การที่ภาษาไทยที่มีหน่วยสร้างกริยาเรียงนั้น

ชี้ให้เห็นว่าภาษาไทยสนใจข้อมูลของแต่ละเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมด ทุกเหตุการณ์จึงแสดงด้วยการนำคำกริยาแต่ละตัวมาเรียงต่อๆ กันไปเพื่อสื่อสารให้เห็นภาพทุกลำดับ ในขณะที่ภาษาอังกฤษไม่มีหน่วยสร้างดังกล่าว ซึ่งสะท้อนว่าภาษาอังกฤษสนใจข้อมูลของเหตุการณ์ในมุมที่ต่างกับภาษาไทย กล่าวคือ ภาษาอังกฤษมองว่าเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งสำคัญมากกว่า หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ มีการให้ลำดับความสำคัญของการเหตุการณ์ที่ต้องการสื่อ และมีกลไกทางภาษาที่จะสื่อเหตุการณ์ที่สำคัญมากกว่าและน้อยกว่า

ด้วยเหตุนี้ เมื่อผู้แปลต้องการสื่อความหมายของลักษณะเหตุการณ์ในหน่วยสร้างกริยาเรียงภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ผู้แปลก็จะคัดเลือกข้อมูลที่สำคัญสำหรับภาษาอังกฤษ และนำมาเข้ารหัสภาษาบรรยายเหตุการณ์นั้นด้วยโครงสร้างทางไวยากรณ์ของภาษาอังกฤษที่ใช้สื่อความหมายดังกล่าว เช่น หากในขั้นตอนของวิเคราะห์ความหมายของต้นฉบับ ผู้แปลพบว่าเหตุการณ์แรกในหน่วยสร้างกริยาเรียงแบบแสดงสองเหตุการณ์ต่อเนื่องกันสำคัญกว่าเหตุการณ์ที่สอง ผู้แปลก็จะนำข้อมูลนั้นมาเข้ารหัสภาษาและเลือกโครงสร้างทางไวยากรณ์ภาษาอังกฤษแบบที่เอื้อให้แสดงเหตุการณ์ดังกล่าวได้ คือ เหตุการณ์หลักส่วนใหญ่จะแสดงด้วยกริยาในรูปกริยาแท้ เหตุการณ์ที่สำคัญรองลงมามักจะแสดงด้วยกริยาในรูปกริยาไม่แท้ หรือแสดงด้วยหน่วยทางวากยสัมพันธ์ (syntactic unit) แบบอื่นๆ เช่น บุพบทวลี คำวิเศษณ์ เป็นต้น ส่วนเหตุการณ์ใดที่ไม่สำคัญ เช่น เหตุการณ์ที่เข้าใจได้จากบริบท หรือเหตุการณ์ที่แสดงข้อมูลที่จำเป็น ก็มีจะถูกกลบไปไม่ปรากฏในบทแปลเลย หากเหตุการณ์ทั้งสองสำคัญเท่ากัน คือจำเป็นต้องแสดงเหตุการณ์สองเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกัน ก็จะใช้คำกริยา 2 คำแสดงเหตุการณ์นั้นและแสดงลำดับเหตุการณ์ด้วยคำเชื่อม

สรุป

ความแตกต่างทางโครงสร้างของภาษาไทยและภาษาอังกฤษในเรื่องหน่วยสร้างกริยาเรียงซึ่งเป็นลักษณะเด่นของภาษาไทย แต่ไม่ปรากฏในภาษาอังกฤษมักมีผลทำให้ผู้เรียนประสบปัญหาในการแปล โดยเฉพาะการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากหน่วยสร้างกริยาเรียงภาษาไทยแสดงลักษณะของเหตุการณ์ได้หลากหลาย ผู้เขียนสังเกตว่าจะมีบางลักษณะของเหตุการณ์เท่านั้นที่เป็นปัญหาสำหรับผู้เรียน เพราะแม้ภาษาอังกฤษจะไม่มีหน่วยสร้างกริยาเรียง แต่ก็มีโครงสร้างที่คำกริยาหลายคำเกิดเรียงกันได้ โดยมีกฎไวยากรณ์ที่ตายตัวกับการใช้กริยาลักษณะนี้ เช่น คำกริยาที่เกิดตามหลัง hope ต้องอยู่ในรูป to infinitive ในกรณีนี้ หากผู้เรียนมีความแม่นยำเรื่องกฎไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับเรื่องนี้ ก็จะไม่มีปัญหาเรื่องการเลือกใช้รูปกริยาที่ถูกต้อง เพราะรู้ว่าเมื่อคำกริยาคำหนึ่งเป็นกริยาแท้ คำกริยาที่ตามมาจะต้องอยู่ในรูปกริยาไม่แท้รูปใด

สิ่งที่ผู้เขียนเห็นว่าเป็นปัญหามากกว่าคือการที่กริยาวลีภาษาไทยมีคำกริยาหลายคำที่มีสถานภาพเหมือนกันในหน่วยสร้างกริยาเรียงแสดงเหตุการณ์ต่อเนื่องกันโดยไม่มีช่วงห่างที่สังเกตได้และหน่วยสร้างกริยาเรียงแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมกัน เพราะผู้เรียนไม่ทราบว่าควรเลือกคำกริยาใดมาแสดงเหตุการณ์หลัก และคำใดควรแสดงเหตุการณ์รอง การเลือกคำกริยาหลักและคำกริยารองให้ถูกต้องเหมาะสมนั้น ทำได้โดยการวิเคราะห์ความหมายโดยผละออกจากรูปแบบของต้นฉบับภาษาไทยและไม่ยึดติดกับรูปคำหรือโครงสร้างตามหลักการของทฤษฎีการแปลแบบตีความ และใช้หลักการของแนวคิดเกี่ยวกับการคิดเพื่อจะพูดเพื่อจัดลำดับความสำคัญของเหตุการณ์หลายๆ เหตุการณ์ทั้งที่เกิดต่อเนื่องกันและพร้อมๆ กัน ตามมุมมองของภาษาอังกฤษ เมื่อระบุได้ว่าเหตุการณ์ใดสำคัญที่สุด

เหตุการณ์ใดสำคัญรองลงมาหรือสำคัญเท่ากัน ผู้เรียนก็จะสามารถเลือกโครงสร้างภาษาอังกฤษที่เหมาะสมและรูปกริยาที่ถูกต้องได้ ดังนั้นผู้เขียนจึงเสนอว่าในการสอนแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษในเรื่องหน่วยสร้างกริยาเรียง ผู้สอนควรต้องอธิบายเรื่องทฤษฎีการแปลแบบตีความ (Interpretive Theory) และแนวคิดเกี่ยวกับการคิดเพื่อที่จะพูด (Thinking for Speaking) แก่ผู้เรียน และกระตุ้นให้ผู้เรียนนำความรู้ทั้งสองเรื่องนี้ไปประยุกต์ใช้เพื่อให้สามารถแปลความหมายที่สื่อในโครงสร้างกริยาเรียงภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษได้อย่างเหมาะสมและเป็นธรรมชาติที่สุดเท่าที่จะทำได้

บรรณานุกรม

- กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา. (2553) “หน่วยสร้างกริยาเรียงต้นแบบในภาษาไทย.”
ใน *หน่วยสร้างที่มีข้อขัดแย้งในไวยากรณ์ไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2) 66-173.
อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- ปรีมา มัลลิกะมาส. (2556) *การแปลกับการสอนภาษาอังกฤษ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3).
กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เลเดแรร์, มารีอานน์. (2540) การแปลคือการถ่ายทอดความหมาย มิใช่การถ่าย
ภาษา. แปลโดย จิระพรรษ์ บุญยเกียรติ. ใน *ศาสตร์การแปล : รวม
บทความเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ*, 1-43. กรุงเทพฯ : โครงการศูนย์การแปล
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2545) ความแตกต่างทางโครงสร้างของภาษาไทยกับ
ภาษาอังกฤษที่มีผลต่อการแปล. *วารสารรามคำแหง*, 19(3), 68-82
- Delisle, J. (1998) *Translation : An interpretive approach*. (Patricia
Logan & Monica Creery, Trans.). Ottawa, Canada: University
of Ottawa Press
- Iwasaki, S., & Ingkaphirom, P. (2005) *A reference grammar of Thai*.
Cambridge, UK: Cambridge University Press
- Levelt, W.J.M. (1989) *Speaking: From intention to articulation*.
Cambridge, MA : MIT Press

- Pawley, A. (1987). Encoding events in Kalam and English: Different logics for reporting experience. In Russell Tomlin (Ed.), *Coherence and grounding in discourse* (pp. 335-336). Amsterdam, Netherlands: John Benjamins.
- Slobin, D. (1987). Thinking for speaking. *Proceedings of the Thirteenth Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society*, 435-445.
- _____. (1991). Learning to think for speaking: Native language, cognition and rhetorical style. *Pragmatics*, 1(1), 7-25.
- _____. (1996). From “thought and language” to “thinking for speaking”. In J.J. Gumperz & S. C. Levinson (Eds.), *Rethinking linguistic relativity* (pp. 70-96). Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- _____. (2003). Language and thought online: Cognitive consequences of linguistic relativity. In D. Gentner & S. Glodin-Meadow (Eds.), *Language in mind: Advances in the study of language and thought* (pp. 157-192). Cambridge, MA: MIT Press.
- Talmy, L. (1991). Path to realization: A typology of event conflation. *Berkeley Working Papers in Linguistics*, 17, 480-519.